

PODDUKLIANSKY

KNIHOVNÍK

Ročník 2 číslo 4

2011

Časopis Podduklianskej knižnice vo Svidníku

OBSAH

<i>Knižnica pre všetkých.....</i>	<i>1</i>
<i>Naše aktivity... ..</i>	<i>1</i>
<i>Oddelenie ako ho (ne)poznáte.....</i>	<i>4</i>
<i>Regionálne osobnosti – Michal Bosák.....</i>	<i>7</i>
<i>Z pera našej čitateľky.....</i>	<i>10</i>
<i>Police plné kníh.....</i>	<i>13</i>
<i>Galéria slávnych osobností v oblasti písma a kníh.....</i>	<i>15</i>
<i>Jazykové omyly.....</i>	<i>16</i>
<i>Viete, že...?.....</i>	<i>17</i>
<i>Úsmev, prosím... ..</i>	<i>18</i>
<i>Hádanky.....</i>	<i>19</i>
<i>Výrazy, ktoré prekľenuli tisícročia.....</i>	<i>19</i>
<i>Čas na zábavu.....</i>	<i>20</i>
<i>Optické ilúzie.....</i>	<i>20</i>
<i>Sudoku.....</i>	<i>21</i>
<i>Pranostiky.....</i>	<i>21</i>

Knižnica pre všetkých

Naše aktivity...

Nahí strážcovia raja je výstižný názov veľmi pekne a decentne napísaného dobrodružného príbehu Kristíny, hľadajúcej po strate manžela nový zmysel života za hranicami Slovenska, v ďalekej Namíbií. Je to prvotina autorky **Jaroslavy Bertolasi Hribikovej**, ktorá dlhé roky žije striedavo vo Svidníku a v Taliansku. **5.10.2011** sme mali možnosť stretnúť autorku tejto knihy naživo v Podduklianskej knižnici vo Svidníku, kde sa

stretla s čitateľmi svojej knihy. Sme radi, že pani Bertolasi prijala naše pozvanie na túto besedu už aj preto, že je to naša dlhoročná a stala čitateľka, ktorá, ako sama sa vyjadrila, sústavné čítanie kníh jej pomohlo formovať sa literárne ale aj osobnostne. Autorka nielen pútavo píše, ale aj rozpráva, že by sa ju dalo hodiny a hodiny počúvať. Dozvedeli sme sa okrem iného aj o tom, ako začala písať, kto sú jej prvými kritikmi ale aj povzbudzovateľmi, podľa čoho si vyberá témy a čo ju inšpiruje na písanie, ako aj veľa iných zaujímavých a poučných vecí.

K tejto jej prvotine čo nevidieť pribudne aj ďalšia kniha, ktorá je už u vydavateľa a tretia kniha, ktorú už má skoro napísanú. Ako sme sa ešte dozvedeli, táto jej prvotina sa prekladá do taliančiny, a keď všetko dobre dopadne, tak by čoskoro mala uzrieť svetlo sveta. Okrem písania sa autorka venuje aj prekladateľstvu. Preložila z taliančiny knihu Šelma v meste od autorky Laury Lorenzy Sciolla. Ako nám ešte prezradila, píše aj poviedky, ale tie uverejňuje iba na blogoch. Ako sa sama autorka vyjadrila zápisom do kroniky knižnice, citujem: „Z besedy v kruhu čitateľov odchádzam s neopakovateľným zážitkom a vďakou“, tak veríme, že rovnako dobre sa budú cítiť aj čitatelia pri čítaní jej kníh. Sme hrdí, že náš región má ďalšiu skvelú spisovateľku a prajeme jej, aby mala, pomyselne, ľahké pero pri písaní ďalších skvelých kníh.

Dňa **6.10.2011** sa v knižnici uskutočnila prednáška o očkovaní, ktorú odprednášal Ing. Marián Fillo zo Žiliny. Prítomní sa okrem iného dozvedeli napr. aj o zložení očkovacích látok, typoch očkovaní, konkrétnych očkovacích vakcínach, možnostiach vedľajších účinkov očkovania a mnohé iné veci, ktoré sa týkajú tejto problematiky.

K tradičným podujatiam, ktoré sa v knižnici v mesiaci októbri pre širokú verejnosť konajú, patrí podujatie **Mesiac úcty k starším**, ktoré sa tohto roku konalo **17.10.2011**. Prijemné posedenie bolo popretkávané hovoreným slovom, humornými scénkami, peknými príbehmi ale aj pesničkami Tria Tropar a pesničkami, ktoré prišli zaspievať dievčatá zo Základnej školy na Ul. 8. mája pod vedením učiteľky Mgr. Dariny Fekovej.

Trio Tropar a jeho ďalšie CD. Vianoce. Najkrajšie a najštedrejšie dni roka so všetkým, čo k nim patrí. Tešíme sa na deň keď budeme zdobiť stromček, na vôňu ihličia, svetlá sviečok, oblátky s medom, kapustnicu a na celú tú čarovnú atmosféru, ktorá ich sprevádza a nás prenáša akoby do iného, lepšieho sveta. Tieto sviatky nás robia láskavejšími, chápavejšími ale aj tolerantnejšími, túžime potešiť svojich najbližších ale aj známych, obdarujeme ich, stretávame sa s nimi a vychutnávame si ten nekonečný pocit

radosti a blízkosti. V takomto vianočnom duchu sa uskutočnilo v Podduklianskej knižnici **12. decembra 2011** v popoludňajších hodinách, stretnutie tria Tropar so svojimi priaznivcami. Členovia tohto tria jerej Mgr. Miroslav Humenik – pravoslávny duchovný cirkevných obcí Kručov, Lomné a Bžany, Mária Labiková – knihovníčka Podduklianskej knižnice vo Svidníku a Anna

Vaňková – dlhoročná pracovníčka Vojenského múzea vo Svidníku, dodržali sľub, ktorý dali na prezentácii svojho prvého CD nosiča, že sa budú snažiť, aby svojich priaznivcov potešili ďalšími pesničkami, a to sa im podarilo vydaním ďalšieho CD nosiča Koledy, s prekrásnymi vianočnými koledami, ktoré sa niesli priestormi knižnice a pohľadili svojimi tónmi nejednu dušu či srdiečko, boli to napr. koledy: Koli jasna zvezda, Nova radisť stala, V Viflejemi novyna a ďalšie známe i menej známe koledy. Mgr. Peter Surovka, konateľ MENTA MEDIA, s. r. o., poprial všetkým prítomným krásne vianočné sviatky a triu veľa úspechov pri nahrávaní a vydaní ďalších CD-nosičov. Podujatie malo veľký ohlas o čom svedčí aj bohatá účasť milovníkov pesničiek tohto tria. Na záver sa Miroslav Humenik poďakoval sponzorom, ktorí sa zaslúžili o vydanie tohto CD, ako aj prítomným za ich účasť na tomto podujatí a všetkých pozval na recepciu v priestoroch knižnice.

Citovanie literatúry a všetko čo s literatúrou súvisí, bolo predmetom už tradičného podujatia **Hodiny bibliografie** s podnázvom Ako pracovať s literatúrou pri spracovávaní stredoškolských odborných prác, ktoré pre tretie ročníky Gymnázia duklianskych hrdinov vo Svidníku, v dňoch **13. a 14. decembra 2011** pripravilo oddelenie BIS a regionálnej

literatúry. Podujatie bolo doplnené elektronickou prezentáciou a zúčastnili sa ho študenti štyroch tried v celkovom počte 98 študentov.

Predvianočné posedenie pod názvom **Pokoj ľuďom dobrej vôle** uskutočnila Únia nevidiacich a slabozrakých Slovenska ZO Svidník v spolupráci s knižnicou v dopoludňajších hodinách **19.12.2011**. Prítomní si vypočuli krátke príbehy zo života, započúvali sa do vianočných pesničiek tria Tropar a schuti sa zasmiali na humornom stretnutí dvoch „kum“, z ktorých jedna „prišla z Ameriky“... Na záver podujatia

predsedníčka Únie zablahožela jubilantom, ktorí v týchto dňoch oslávili svoje narodeniny či meniny.

Z ďalších podujatí, ktoré sa konali v knižnici v mesiacoch október až december, môžeme ešte spomenúť besedu o knihe **Rozprávky o psíčkovi a mačičke**, pre žiakov rómskej národnosti podujatie **Pod' sa učiť čo sa sluší. Rozprávka – poklad našich predkov** pre malých škôlkárov. V rámci hodiny slovenského jazyka v knižnici pracovníčky hudobného úseku pripravil pre žiakov 5. a 7. ročníkov ZŠ podujatia, a to: **Ľudová pieseň a Populárna pieseň**. Podujatia boli spestrené ukázkami jednotlivých pesničiek týchto žánrov. Čítanie rozprávok pre deti **MŠ Z rozprávky do rozprávky, Rozprávočka veselá ostaň ešte s nami a Filipkove stretnutie. Jesenná nálada** pre rómske deti. **Tvorivá dielňa** - zhotovovanie rôznych vianočných ozdôb. **Ježiškoví pomocníci** predvianočné stretnutie deti ŠK pri ZŠ na Ul. 8. mája v knižnici pri zdobení vianočného stromčeka. Deti si zaspievali koledy, posedeli pri koláčikoch a čaji a dozvedeli sa aj čo to o vianočných zvykoch v našom regióne. Pre stredoškôlkárov to boli **informatické hodiny v knižnici** na ktorých sa zúčastnili študenti Strednej zdravotníckej školy milosrdného Samaritána, Strednej odbornej školy technickej, SOU odevného.

Nadežda Mičáková

ODDELENIE AKO HO (NE)POZNÁTE

V tejto rubrike bude oddelenie bibliograficko-informačných služieb a regionálnej literatúry, postupne predstavovať rozličné typy regionálnych dokumentov s ich stručnou charakteristikou a využiteľnosťou pre každého, kto chce hlbšie poznať nádherný podduklianský región, jeho históriu a súčasnosť, jeho malebné zákutia, ktoré sa snúbia s pohostinnosťou a láskavosťou ľudí v tomto regióne. Veríme, že si ctený čitateľ nájde cestu do knižnice a načerpá a prehĺbi si svoje vedomosti o tomto regióne aj prostredníctvom uvedeného knižničného fondu.

ZBORNÍKY O REGIÓNE SVIDNÍK

V roku 1956 vzniklo v Prešove Múzeum ukrajinskej kultúry, ktoré od roku 1964 sídli a pôsobí vo Svidníku. 1.4.2002 bolo múzeum zlúčené so Slovenským národným múzeom (SNM) pod názvom Múzeum ukrajinsko-rusínskej kultúry. Od 1.1.2007 sa premenovalo na SNM-Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku (prameň: <http://www.muzeum.sk/?obj=muzeum&ix=murk>). Počas svojej existencie sa múzeum prezentovalo a prezentuje o.i. bohatou odbornou publikačnou a vydavateľskou činnosťou. Stálou tradíciou je vydávanie vedeckého zborníka v ukrajinskom jazyku pod názvom Naukovyj zbirnyk Muzeju ukrajins'koji kul'tury v Svydnyku (Vedecký zborník Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku). Prvý zväzok vyšiel v roku 1965. Zostavil ho a do tlače pripravil známy akademik Mikuláš Mušinka. Úvodné stránky zborníka (24 strán) sú venované životu a tvorbe Vasila Lattu, dialektológa, jazykovedca, vedeckého pracovníka, pedagóga, docenta Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave. Zaoberal sa výskumom ukrajinských nárečí na východnom Slovensku. Jeho práca bola zúročená vydaním publikácie Atlas ukrajinských nárečí východného Slovenska. Vasil Latta bol členom muzeálnej rady a vedúcim redaktorom vydavateľského tímu múzea. Bol jedným z hlavných iniciátorov vydania prvého zväzku zborníka.

Obsahová stránka všetkých zborníkov je širokospektrálna. Jednotlivé kapitoly sa týkajú dejín, dejín kultúry, etnografie a folkloristiky, jazykovedy, literárnej vedy, recenzií, štúdií a ďalších informácií z uvedených oblastí. Pre ľahšiu orientáciu v zborníku používateľom poslúži menný a zemepisný register.

Zborník je univerzálnou celoslovenskou, predtým česko-slovenskou publikáciou, ktorá dokumentuje život Rusínov-Ukrajincov na Slovensku, v bývalom Československu, ale aj v zahraničí. Regionálny aspekt zborníka nespočíva len v tom, že sa vydáva na území regiónu Svidník, ale aj v tom, že dokumentuje život Rusínov-Ukrajincov aj v

regióny Svidník v rozličných, resp. v spomínaných oblastiach. Niektoré zo zborníkov sú monotematické, teda venujú sa jednej ucelenej téme.

Napr. druhý zväzok zborníka vyšiel pod názvom **Šljach do voli (Cesta k slobode)**. Sú to spomienky a dokumenty o národnooslobodzovacom boji ukrajinského obyvateľstva Československa proti fašizmu v rokoch 1939-1945. V kapitole Oslobodenie Prešovska sú uvedené spomienky MUDr. Mirona Prubulu, prvého povojnového lekára v okrese Svidník, na vojnovú a povojnovú situáciu v okrese.

Piaty zväzok zborníka vyšiel v roku 1971 pod názvom **Derev'jani cerkvy Schidnoho obrjadu na Slovaččyni (Drevené kostoly východného rítu na Slovensku)**, a veľmi precízne popisuje interiér a exteriér drevených chrámov – národných kultúrnych pamiatok o.i. aj v okrese Svidník. Zborník zostavili Blanka Kovačevičová-Puškárová a Imrich Puškár. Štvrtý zväzok zborníka vyšiel v dvoch častiach, kniha 1,2, je venovaný životu a výskumnej a publikačnej činnosti Ivana Paňkevyča, významného ukrajinského jazykovedca, pedagóga, literárneho historika a etnografa, najmä jeho dielu **Materialy do istoriji movy pivdennokarpats'kych ukrajinciv (Materiály k dejinám jazyka juhokarpatských Ukrajincov)**. Jeho práca je venovaná zozbieranému materiálu z tlačených a rukopisných bohoslužobných kníh z XVI.-XVIII. stor., ktoré zaznamenal v čase svojej výskumnej expedície na východnom Slovensku v rokoch 1946-1947, 1949 a 1952, o. aj z miest a obcí v okrese Svidník.

V dvoch častiach vyšiel aj šiesty zväzok zborníka, druhá časť je tematicky venovaná technike zdobenia kraslíc, vyšla pod názvom **Ukrajins'ki pysanky Schidnoji Slovaččyni (Ukrajinské kraslice východného Slovenska)**, v kontexte sa týka aj okresu Svidník, jej autorom je Pavol Markovič.

V dvadsiatom zväzku zborníka nájde čitateľ o.i. rozsiahlu štúdiu Michala Škurly pod názvom **Z istoriji ladomyrs'koho monastyrja (Z dejín monastiera v Ladomirovej)**.

V roku 2010 vydalo múzeum jubilejný 25 zväzok vedeckého zborníka pod názvom **Schidno-chrystyjans'ki sakral'ni pam'jatky na slovac'ko-poľs'ko-ukrajins'komu pohranyči (Východokresťanské sakrálne pamiatky v slovensko-poľsko-ukrajinskom pohraničí : materiály z medzinárodnej vedeckej konferencie Svidník, 19.-20. júna 2009)**.

Všetky zväzky, resp. čísla vedeckého zborníka sú cenným prínosom pre používateľa pri poznávaní histórie, kultúry, jazykovedy, etnografie, osobností a života Rusínov-Ukrajincov na Slovensku a v zahraničí.

V roku 2010 vydala Štátna vedecká knižnica v Prešove, bibliografické oddelenie, bibliografiu **Vedecký zborník Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku** s podnázvom **Bibliografický súpis článkov č. 1-10**. Bibliografia obsahuje súpis článkov, ktoré sú uverejnené vo vedeckom zborníku č. 1-10. Autorkou a zostavovateľkou tejto užitočnej a precízne spracovanej bibliografie je Bc. Zuzana Džupinková, bibliografka uvedenej knižnice. Bibliografia je užitočným sprievodcom pre používateľov pri vyhľadávaní informácií na rozličné témy, ktoré sú v zborníkoch spracované. Je doplnená podrobným menným, zemepisným a predmetovým registrom, ktorý len pridáva na kvalite spomínanej bibliografie. Doplnená je fotografiami a obrázkami zo spracovaných zborníkov. Bibliografia bola prezentovaná v Múzeu ukrajinskej kultúry vo Svidníku v júni 2011 pri príležitosti 57. Slávností kultúry Rusínov-Ukrajincov vo Svidníku.

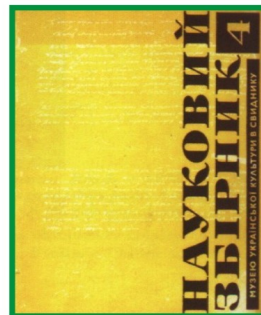
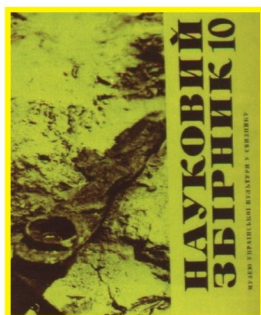
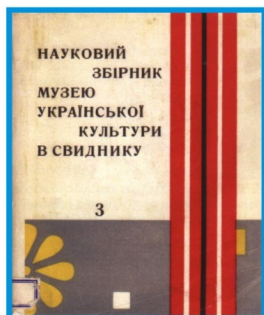
Teší nás, že na území nášho regiónu vychádza zborník na vysokej odbornej a profesionálnej úrovni, do ktorého prispievajú renomovaní akademici, historici, etnografi, spisovatelia, pedagógovia, jazykovedci a ostatné osobnosti.

Veríme, že si ctený čitateľ a záujemca nájde cestu do knižnice a využije aj uvedený zborník na získanie, poznanie a skvalitnenie svojich vedomostí aj z uvedenej tematiky, ktorá je v jednotlivých zborníkoch spracovaná. Vzdá tak zároveň hold vedeckej, odbornej a výskumnej práci všetkým, ktorí do zborníka prispievajú a vydávajú ho. Najmä však získa ďalšie odborné poznatky, ktoré zvýšia jeho intelektuálny potenciál.

Emília Kudlová

Zborníky

pokračovanie v ďalšom čísle

Regionálne osobnosti

Každý kraj, mesto, či obec má osobnosti, ktoré sa v historickom vývoji spoločnosti, ale aj v súčasnosti zaslúžili o rozvoj určitej oblasti spoločenského života a svojím menom sa preslávili nielen doma, ale aj za hranicami svojej vlasti. Hovoríme im REGIONÁLNE OSOBNOSTI. Poznať takéto osobnosti svojho regiónu patrí ku všeobecnej vzdelanosti a hrdosti každého občana. Je treba chrániť ich kultúrne a duchovné dedičstvo pre terajšie i budúce generácie ako nevyčerpatel'nú studnicu vedomostí, kultúry, zručnosti a vzdelanosti nášho ľudu v kraji pod Duklou. A práve toto je cieľom uvedenej rubriky, v ktorej budeme predstavovať osobnosti z regiónu Svidník z rozličných oblastí spoločenského života.

Michal Bosák

Bankár, slovenský krajský pracovník v USA, podporovateľ národno-kultúrnych záujmov Slovákov v Amerike

Vyššie dvesto rokov uplynulo od začiatku masového vysťahovalectva slovenského ľudu do zámoria. Tisíce Slovákov a príslušníkov národnostných menšín odchádzalo za prácou najčastejšie do Spojených štátov amerických. Mohutný prúd vysťahovalcov zaznamenalo východné Slovensko, odkiaľ za prácou odchádzalo aj mnoho mladých ľudí. Jedným z nich bol aj **Michal Bosák**, muž, ktorého meno by sa malo spomínať medzi významnými osobnosťami Slovenska, lebo je skutočne jedným zo vzorov vitality slovenského človeka.

Narodil sa 10.12.1869 v Okružlom, v okrese Svidník. Do školy chodil v Radome, potom pracoval u rodičov. Ako 17-ročný (r. 1886) odchádza za prácou do Ameriky. Vo vrecku mal jeden dolár, ktorý mu ukradli v Castle Garden. Po príchode do Hazletonu začína najťažšou a najmenej platenou prácou: v bani vyberá kameň z uhlia za 75 centov denne. Neskôr pracuje na stavbách železnice,

potom vo Freelande ako rozvážач piva vo veľkoobchode, majiteľom ktorého bol Michal Zemány, vysťahovec z Kučina z východného Slovenska. Stihol sa aj oženiť s krajkou Zuzanou Hudákovou z Harhaja.

Začína obchodne podnikáť, od r. 1892 sa stáva samostatným podnikateľom. Zo začiatku si otvoril hostinec, do ktorého chodili mnohí slovenskí vysťahovalci. Tu postrehol, že naši krajanovia by potrebovali banku, ku ktorej môžu mať dôveru. A tak vo svojich 30 rokoch sa stáva bankárom. Najprv sa stal účastinárom miestnej banky a neskôr, ako najväčší účastinár, v r. 1897 založil súkromnú banku First National Bank v Olyphante, Pensylvánia (Pa) so slovenským kapitálom, ktorej sa stáva riaditeľom. V tom období založil aj agentúru lodnej spoločnosti. V roku 1908 sa presťahoval do Scrantonu, kde založil súkromnú banku a cestovnú agentúru. Vo Wilker Barre v r. 1912 založil Slavonic Desposit Bank, štátnu banku, so základným kapitálom 100 000 dolárov. V roku 1915 otvoril v Scrantone Bosak State Bank, Bosákovu štátnu banku, ktorá mala charakter štátnej banky a mohla vydávať bankovky. Tak sa dostal Bosák na americkú desaťdolarovku. Popri tom bol Bosák finančne zainteresovaný aj v ďalších finančných podnikoch, napr. v Miners Savings Basek v Olyphante, v Liberty Bank v Readingu a pod. V Pittsburgu založil ďalšiu banku s účastinným kapitálom 200 000 dolárov, a to The

American State Bank Pittsburg, Pa. Okrem toho bol zakladateľom The American Bank and Trust Company v Hazletone, Pa. Bol členom správnej rady Bank of Europe v New Yorku. Tak sa Michal Bosák stal zakladateľom všetkých popredných slovenských bánk v Amerike. Veľmi dobré výsledky dosiahol aj vo veľkoobchode. Popri továrni vo Freelande na horké, tzv. Bosákovo víno, známe svojim liečivým účinkom najmä pri žalúdočných chorobách, zriaďuje aj dve továrne na spracovanie hodvábu. Jeho továrne zamestnávali mnohých našich Slovákov.

Keď vypukla prvá svetová vojna, dáva sa plne do služieb nového štátu Čechov a Slovákov. Bol signatárom amerického memoranda 1914-1915 a Pittsburskej dohody. V júni 1915 sa na jeho podnet zišli do Harrisburghu, Pa, predstavitelia slovenských novín a spolkov a dohodli sa na zbierke na vedenie podpornej akcie v záujme Slovenska. Tu Bosák založil agitačný fond v rámci Slovenskej ligy v Amerike na podporu oslobodenia Slovenska. Na podporu oslobodenia Slovákov usporiadal zbierku pod heslom „Milión dolárov na oslobodenie Slovenska“, na ktorú sám daroval 22 tisíc dolárov. Okrem toho zbieral na Československý Červený kríž, sám odovzdal 85 tisíc dolárov. Možno povedať, že Bosák finančne podporil všetky akcie smerujúce k národnému oslobodeniu Slovenska. Po skončení prvej svetovej vojny prichádza na Slovensko, kde vidí neutešený stav jeho hospodárstva a uvedomujúc si dôležitosť hospodárskej nezávislosti, zriaďuje v r. 1920 Americko-slovenskú banku v Bratislave (akciový kapitál 25 miliónov korún) s pobočkami v Bardejove, Holiči, vo Veľkých Levároch, Malackách, Nitre, Nových Zámkoch, Prešove, Prahe, Šaštíne, Skalici, Užhorode, Topoľčanoch a vo Veľkom Mederi. Nezabudol ani na svoj rodný kraj. V Radome spomínajú na Michala Bosáka, lebo nezabudol na svoju školu, „Radomskú univerzitu“, ako jej sám vravieval. V obci dal postaviť v roku 1925 novú školu. Rovnako spomínajú na neho aj Stropkovčania, ktorým dal zariadiť po prvej svetovej vojne nový kostol, prispel na opravu Kostola sv. Mikuláša v Prešove a na ďalšie budovy a kostoly na východnom Slovensku. Podieľal sa na vybudovaní a obnove niekoľkých škôl na východnom Slovensku a podporoval vydávanie domácich časopisov.

Bosákove finančné podniky reprezentovali v r. 1929 hodnotu 12-15 miliónov dolárov, takže Bosák bol v tom čase najbohatším Slovákom. V r. 1931 počas hospodárskej krízy prišiel o celý majetok, ktorý sa odhadoval na 15 miliónov dolárov.

Michal Bosák sa plne zapojil aj do slovenského pokrokového života v Amerike a stal sa jeho podporovateľom. V r. 1895 založil pre Slovákov školu vo svojom dome v Olyphante. Aktívne pracoval v mnohých slovenských spolkoch, najmä v Prvej katolíckej slovenskej jednote. Bol spoluzakladateľom Slovenskej katolíckej Matice školskej, v rámci ktorej zriadil Školský fond, z ktorého sa finančne podporovali slovenskí študenti. V Scrantone sa stal majiteľom a vydavateľom slovenských novín „Obrana“, neskôr vychádzali ako týždenník pod názvom „Slovenská Obrana“. Bosák z nich urobil najrozšírenejšie slovenské noviny v Amerike.

Svoje celoživotné úsilie pomôcť Slovensku a najmä rodnému Šarišu nemohol dokončiť, lebo v čase hospodárskej krízy podľahol krutému boju finančných monopolov. Zomrel 18.2.1937 v Scrantone.

Michal Bosák je príkladom húževnatého a čestného človeka, nesmierne skromného a pracovitého, ktorý celý svoj život venoval všetko úsilie slovenskému národnému a kultúrnemu životu v Amerike s úzkym vzťahom k Slovensku, preto si zaslúži náš obdiv a úctu. V roku 1976 pri príležitosti 200. výročia vyhlásenia nezávislosti USA bol zaradený medzi štrnástich najvýznamnejších Slovákov v USA.

V roku 1999 pri príležitosti 130. výročia narodenia Michala Bosáka bola v jeho rodisku, v priestoroch základnej školy, otvorená pamätná izba. Na jej otvorení sa o.i. zúčastnil aj právnik Michala Bosáka Barry F. Bosak z USA.

Martin a Rudolf Bosákovci zo Železníka, okr. Svidník, príbuzní Michala Bosáka, napísali o ňom monografiu Michal Bosák americký bankár zo Šariša, ktorá vyšla v slovenčine v dvoch vydaniach. V roku 1999 vyšla jej anglická verzia a v roku 2004 ruská verzia. V roku 2006 vydali zborník pod názvom Cena Michala Bosáka 2005, v roku 2007 publikáciu História Bosákovej banky. V r. 1999 založili v Prešove Spoločnosť Michala Bosáka, ktorej cieľom je vydávanie publikácií a iných materiálov týkajúcich sa Michala Bosáka, organizovanie kultúrno-spoločenských podujatí spojených s menom Michala Bosáka a organizovanie podporných podujatí (súťaží) na podporu ekonomického a obchodného vzdelávania študentov. Od roku 2001 sa v rámci uvedenej spoločnosti každoročne organizuje celoslovenská súťaž pre študentov stredných škôl *Cena Michala Bosáka*, ktorá je zameraná na riešenie podnikateľských plánov, zámerov a ekonomických projektov. Život a dielo Michala Bosáka boli prezentované na mnohých domácich a zahraničných výstavách, napr. v Bratislave, Prešove, Humennom, Prahe, Washingtone, New Yorku, Varšave, Moskve, Londýne, Dublinne a v ďalších mestách a štátoch. Bol získaný originál americkej 10 dolárovky s podpisom M. Bosáka a v r. 1999 odovzdaný viceguvernérovi Národnej banky Slovenska Ing. Jozefovi Mudríkovi. So zobrazením portrétu M. Bosáka bola vydaná v roku 1999 telefónna karta a v roku 2004 pamätná medaila.

Emília Kudlová

Použitá literatúra:

-ep-. 1999. Okrúhle oslavovalo. In *Dukla*, 1999, roč. 9, č. 51, s. 4.

KUDLOVÁ, Emília. 1994. *Poznávajme osobnosti nášho regiónu. Michal Balud'anský, Michal Bosák, Ivan Juhasevič-Skliarskij : bibliografia*. Svidník : Okresná knižnica, 1994. 22 s. ISBN 80-85147-13-3.

-mrn-. 1999. Michal Bosák americký bankár zo Šariša. In *Dukla*, 1999, roč. 9, č. 50, s. 2.

PODDUKLIANSKA KNIŽNICA SVIDNÍK. 1998. Americký bankár zo Šariša. 1998. In *Kultúrnik*, 1998, roč. IV, č. 3, s. 2.

Spoločnosť Michala Bosáka. 2011. [online] [cit. 2011-11-22]. 2011. Dostupné na internete: <<http://www.bosak.sk/index2.html>>.

Z pera našej čitateľky

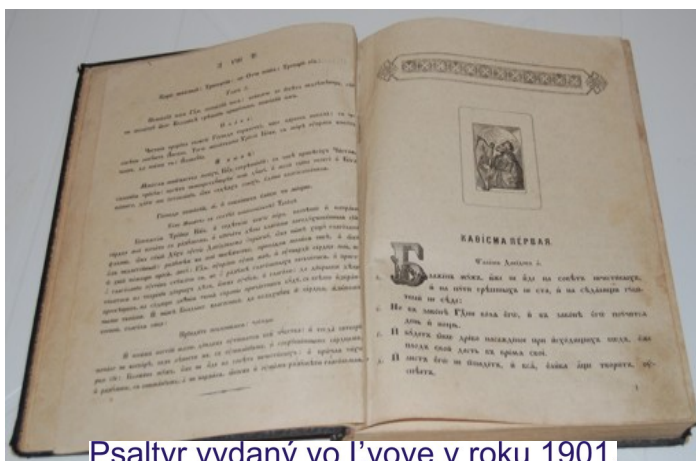
Napísali ste nám:

PSALTYR KNIHA ŽALMOV A PROROCTIEV

Psaltyr kniha žalmov je jednou z kníh Svätého písma. Na Ukrajine *Psaltyr* po stáročia sa užíval ako školská učebnica, čítali z neho pri nebožtíkovi a tiež pri nemocnom človekovi; veštili z neho ešte v 11. storočí a to z tzv. „hadateľného“ textu, v ktorom do každého žalmu bol výklad, ako treba za istých okolností konať.[1]

Rusíni-Ukrajinci na Slovensku *Psaltyr* taktiež používali v pohrebnom obrade. Večer prichádzali susedia a iní dedinčania do domu, v ktorom bol nebožtík, aby sa s ním rozlúčili

(„na svičyňňa“) a ostávali pri ňom celú noc. Starší ľudia si nočnú chvíľu krátili rozprávaním rôznych príhod, poverových poviedok a pod., chlapi obyčajne hrali karty, mládež sa zabávala rozmanitými archaickými hrami a kostolník („ďak“, „kurator“, „kantor“) čítal *Psaltyr*. [2] Ak ho čítal zle, mŕtvy sa ráno posadil a spýtal sa ho: „Šo ty chočeš izo mnov?“ (Čo chceš odo mňa?). Obdobne sa verilo, že ak niekto z dlhej chvíľe otvoril *Psaltyr* a začal čítať zakázané žalmy, ktoré sa výhradne čítajú iba pri mŕtvom, privolať k sebe nečistého ducha, ktorý sa ho taktiež

Psaltyr vydaný vo Lvove v roku 1901.

Fond SNM-MUK vo Svidníku.

Autor fotografie Ladislav Puškár

opýtal, čo od neho chce. Po zápornej odpovedi dotyčný musel „rozčytaty nazad *Psaltyr*“, čiže musel čítať text opačne, odzadu, aby sa zlý duch mohol vrátiť naspäť do svojej ďalekej siedmej krajiny.

Podľa ľudovej povere so schopnosťami veštiť z *Psaltyra* musel sa človek narodiť, „bo to ne každýj znat *Psaltyr* otvorjaty a čytaty“ (lebo to nie každý človek vie otvárať *Psaltyr* a čítať z neho). V skúmanej etnickej oblasti sme zaznamenali veštenie z *Psaltyra* vo Vladiči v Stropkovskom okrese, ktoré praktizoval nebohý Michal Sirý („Siryk“; 1877-1971), ktorého činnosť bola známa najmä v 40. - 60. rokoch minulého storočia: „Staryj Sirik znav *Psaltyr* otvorjaty a čytaty“ – Starý Sirik vedel otvárať a čítať zo *Psaltyra*; „U Vladyču Sirik znal *Psaltyr* otvorjaty“ – Vo Vladiči Sirik vedel otvárať *Psaltyr*; „Znal otvorjati knyžku“ – vedel otvárať knihu; „Vypozerav jakysy bukvy u *Psaltyrju*, jaku bukvu skladav i tak bylo, takyj jak viščuch byv“ – pozeral akési písmená v *Psaltyri*, aké písmená poskladal – tak bolo, taký bol ako veštec; „Siryk z Vladyča vyčytal *Psaltyr*, de sja mu otvoryl *Psaltyr* –

tam vyčítal, vykladal, našto toto padat“ – Sirík z Vladiče predvídal, vyčítal z *Psaltyra* – kde sa mu otvoril *Psaltyr*, tam vyčítal, z prečítaného predvídal budúcnosť. Z náhodne otvorenej knihy žalmov Michal Sirý určoval („vyčítal“, „vykladal“). Bol to v širokom okolí vychýrený „otvarjač *Psaltyrja*“, „viščuch *Siryk*“, „vorožyl' z *Vladyča*“, ako ho ľudia nazývali. Jeho informácie sa opierali predovšetkým o pretlmočenie obsahu *Psaltyra* po jeho náhodnom otvorení, ktoré spočívalo v tom, že dotyčná osoba prstom sa dotkla chrbta knihy, a pravé na tomto mieste M. Sirý ju otvoril, čítajúc hlavne z prvých troch riadkov v ľavom hornom rohu. *Psaltyr* otváral tri razy a každý raz vykladal z predčítaného. Prevažne informoval jednotlivcov o chorobách, ktoré boli zapríčinené inými ľuďmi: porobenia, podliatia, zakliatia... Obyčajne dotyčnej osobe naznačil, že pod vchodovým prahom, brámkou a pod. má zakopané „porobenysko“, poprípade ho má zašité v perine, čo sa aj potvrdilo, keď v perine medzi perím našli husací zobák. Poskytoval tiež informácie o stratenom, zatúlanom dobytku a iných domácich zvieratách. Z tejto knihy vedel určiť aj to, kto odobral kravám mlieko a ktorá žena je považovaná za miestnu strigu („*bosorku*“). V takomto prípade žene povedal, že ak sa objaví pred jej maštalou žaba, aby jej odťala prednú alebo zadnú labu, lebo je to „*bosorka*“, ktorá potom príde k nej do domu. Vychádzal pri tom z rozšírenej ľudovej povery o premieňaní sa stríg na rôzne zvieratá, predmety ale najmä žaby, čím sa jej mal uľahčiť prístup do maštali, kde chcela škodiť dojniciam. Okrem toho dievčatám a mladým ženám veštil v ľúbostných záležitostiach, okradnutým zase podával informácie o zlodejoch a pod. Za veštenie a rady dávali mu ľudia, ktorí prichádzali od Bardejova, Svidníka, Medzilaboriec, Humenného drobné mince (najmä dvadsaťhalierniky tzv. „*šestaky*“), alebo bankovky nižšej hodnoty.

Michal Šmajda bývalý pracovník Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku v roku 1967 navštívil už 90 ročného Michala Sirého, s ktorým urobil aj rozhovor o jeho praktikách otvárania *Psaltyra*. Časť tohto rozhovoru použil vo svojej práci *Poverčivé spôsoby liečenia a zaklínania v ukrajinských obciach severovýchodného Slovenska*.^[3] Z tohto rozhovoru vyplýva, že M. Sirý mal veľký zmysel pre humor. Priznal sa, že už odmalička rád predpovedal počasie: zajtra bude dážď alebo zajtra bude pekné. Nutkanie niečo predpovedať, veštiť sa uňho naplno prejavilo pri jeho pobyte v Amerike, keď si spomenul na to, ako kedysi dávno poniektorí ľudia otvárali knihu žalmov a predvídali z nej. Jeho kamarát mu

„Vorožyl“ Michal Sirý, posledný „otvarjač“ *Psaltyrja*, 1947

kúpil za dolár *Psaltyr* a on začal z neho čítať. Najprv iba tak pre zábavku vyčítal mu z knihy žalmov, že jeho manželka, ktorá ostala v rodnom kraji, sa prespala. Všetci sa tomu smiali, ale po čase prišiel od príbuzných list, v ktorom sa skutočne potvrdilo to, čo M. Sirý zo žartu vyčítal. Keď za ním prišiel krajan, lebo sa mu stratili vreckové hodinky, opäť otvoril *Psaltyr* a suverénne vyhlásil, že mu ich ukradol jeho najbližší priateľ. Vychádzal pri tom z predpokladu, že najčastejšie k nemu chodil práve jeho najbližší priateľ, ktorý vedel, kde sa hodinky nachádzajú. Aj toto tvrdenie sa ukázalo ako pravdivé. Napokon sa Michal Sirý v rozhovore priznal, že on fakticky nič mimoriadne nevie, len si vymýšľa a vysvetľuje si slová textu v prvých troch riadkoch v hornom ľavom rohu. Ak k tomu dodáme to, že pri svojich predpovediach a vysvetľovaniach M. Sirý šiel logickým uvažovaním, tak výsledok poväčšine bol pravdivý.

Svoju knihu *Psaltyr* neustále nosil so sebou v plátennej tanistri dokonca aj vtedy, keď šiel pásť dobytok na pole. Obvykle pri oduševnenom kartovaní detskí pastieri zabúdali na pasúci sa statok, ktorý sa často stratil, preto sa obracali o pomoc k starému „*Sirikovi*“: „*Didu – knyžku a povičte, de moji korovy!*“. „*Tvoja korova v žyti, a tvoja u Kuby*“ (gazda Kuba pre svoju nevraživosť a agresivitu bol postrachom detí) – starý figliarisko náročky posielal malých pastierov opačným smerom, za čo bol preklínaný. Ale nie vždy sa ukázala predpoveď „*Sirika*“ pravdivá. Raz za nim prišla mladá žena z Pakostova, aby jej predvídal budúcnosť. Dedko otvoril *Psaltyr* a začal dôležite hovoriť o tom, že v blízkej budúcnosti bude dlho cestovať vlakom za svojim vyvoleným, ktorý chodí v uniforme, po čase obidvaja zbohatnú a budú žiť v blahobyte. Na to mu mladá nevesta so smiechom povedala: „*Didu, ta vy čorta znajete, bo ja už rik oddana v susidy!*“ O budúcnosti svojej rodnej obce Vladiče vyveštil, že po čase sa vyludní, na pastviskách sa najprv bude pásť len hovädzí dobytok, potom iba ovce a po nájdení nevelkého naftového ložiská tam prídu „*bohaty panove z-pozu morja*“. Jeho predpoveď sa splnila.

Nadežda Varcholová

[1] Encyklopedija ukrajinoznavstva. T. 7. Holovnyj redaktor prof. Volodymyr Kubijovyč. Paríž - New York. Naukove tovarystvo im. Ševčenka v L'vovi. Vydavnyctvo „*Molode Žyt'ja*“, 1955-1984.. Perevydaňna L'viv 1998, s. 2408-2409.

[2] V súvislosti s presným čítaním *Psaltyra* na Ukrajine sa ustálil výraz „*jak po Psaltyrju čytaty*“, čiže čítať zreteľne, bez prestávok, plynulo

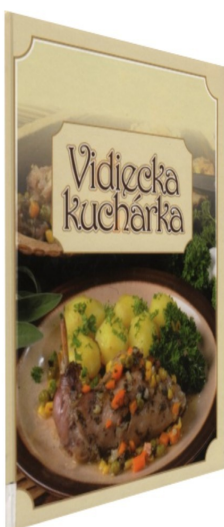
[3] Š m a j d a, M.: *Poverčivé spôsoby liečenia a zaklínania v ukrajinských obciach severovýchodného Slovenska.*

In *Nové obzory* 13. Spoločenskovedný zborník východného Slovenska. Vydalo Východoslovenské vydavateľstvo v Košiciach pre Múzeum Slovenskej Republiky Rád v Prešove. 1971, s. 354-355.

Police plné kníh

Nájdete v našej knižnici

Vidiecka kuchárka. Obľúbené recepty nášho vidieka.

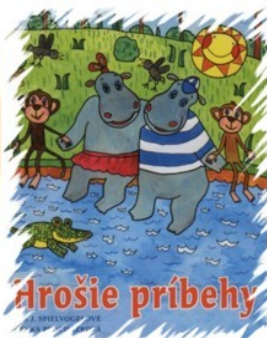
Bratislava : Fortuna Libri, 2011. - 351 s.

Kniha obsahuje takmer 3 000 receptov pochádzajúcich zo súťaže Recepty našej rodiny. Ich hlavnou témou je kuchyňa vidieka, preto v nej nájdete recepty na rozmanité jedlá vznikajúce z dostupných surovín, z ktorých varili naši starí a prastarí rodičia...

SPIELVOGELOVÁ, Vladimíra - SPIELVOGELOVÁ, Jaroslava
Hrošie príbehy. Praha : Advent-Orion, 2011. - 83 s.

Príbehy o zvieratkách, krošičk mláďatách a ich kamarátoch, sú zamerané na budovanie charakteru a prosociálneho vývoja. Táto celostranovo ilustrovaná kniha je určená pre deti predškolského a raného školského veku.

**Coulterová, Catherine: Nevesta v prestrojení.
Bratislava : Slovenský spisovateľ, 2011. - 231 s.**

Keď mladý šľachtic Grayson St. Cyre vyhovie prosbe svojich pratiev Maude a Mathildy a poskytne im ubytovanie vo svojom londýnskom sídle, nemá najmenšie tušenie, ako veľmi tento krok zasiahne do jeho života. Staré dámy sprevádza sluha, mládenec, ktorého všetci volajú Šialeny Jäck. V skutočnosti sa v tomto mužskom prestrojení skrýva pôvabná dievčina Winifrede, ktorej Maud s Mathildou pomohli utiecť pred jej otčimom. Sir Henry totiž plánuje vydat' Winifrede za jedného zo svojich zhýralých priateľov a podeliť sa s ním o jej veno...

**FRIEND, Alexandra - WARD, Sheridan : Krásne vlasy.
Tajomstvá profesionálov.
Bratislava : Slovart, 2011. - 253 s.**

Táto kniha ponúka názorné obrazové postupy, ktoré vás prevedú nadčasovými technikami a účesmi pre dlhé aj krátke vlasy, pre ženy aj pre mužov. Nájdete v nej rady, ako má vyzeráť starostlivosť o vlasy v domácom prostredí aj počas dovolenky, ako dosiahnuť zdravé a lesklé vlasy, vybrať si správnu farbu či vytvoriť slušivý účes. Tiež vám poradí, ako stylistovi vysvetliť, čo chcete, aby ste zo salónu odchádzali s vysnívaným účesom...

Nadežda Mičáková

Galéria slávnych osobností v oblasti písma a kníh

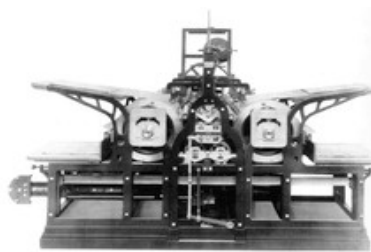
■ **Dávid Gutgesel** (okolo r. 1540 Bardejov - 21.8.1599 Bardejov) - **kníhtlačiar, vydavateľ, kníhkupec**

Bol zakladateľom prvej tlačiarne v Bardejove. V tejto tlačiarni vytlačili vyše 80 rôznych titulov v latinčine, maďarčine a nemčine. V roku 1581 vydal prvú knihu tlačenú v slovenčine (presnejšie v bibličtine popretkávannej slovakizmami), určenú pre slovenské obyvateľstvo - preklad Lutherovho Katechizmu. Vydal aj najrozsiahlejšiu prácu svojho rodáka L. Stöckela - Postillu. Tlačil i učebnice a príležitostne aj básne. V jeho tlačiarni vytlačili aj mnohé apologetické diela na obranu výtvarných pamiatok používaných v cirkevných objektoch. Osudy cirkevných pamiatok na prahu novoveku ovplyvnila reformácia a jej radikálny prúd - kalvinizmus. Tento presadzoval odstránenie tradičných náboženských predmetov, ako boli oltáre, sochy, obrazy, bohoslužobné rúcha a pod., z kostolov a ich nahradenie "slovom". Aj v Bardejove boli stúpenci tohto smeru, ktorí naliehali, aby boli odstránené aj oltáre z kostola sv. Egídia. Pre odpor Bardejovčanov, stojacich na vysokej kultúrnej úrovni, to našťastie nedosiahli. Spisy na obranu pamiatok vydávané v Bardejove (nielen v tlačiarni D. Gutgesela, ale aj v tlačiarni J. Klössa) sa rozšírili nielen na východnom Slovensku, v Šariši, na Spiši, ale po celom Slovensku. Tak sa renesančný Bardejov významnou mierou zaslúžil o formulovanie zásad záchrany a ochrany kultúrnych pamiatok.

Zdroj: <http://www.tanika.sk/web/bardejov/discuss.htm>

■ **Friedrich KÖNIG (17. apríla - 17. januára 1833)**

Bol to nemecký vynálezca celokovového tlačiarskeho rychlolisu, ktorý zostrojil pre londýnsku tlačiareň spolu s hodinárom Andreasom Friedrichom Bauerom

model z roku 1814

Zdroj: http://en.wikipedia.org/wiki/Friedrich_Koenig

Jazykové omyly

Milí čitatelia, naďalej sa venujeme slovám, ktoré sú považované za chybné, teda nespisovné a uvádzame ich správnu spisovnú podobu a odôvodnenie z hľadiska spisovnej slovenčiny. Je vhodné dbať o to, aby naše ústne verejné prejavy, publikovanie v tlači alebo texty v odborných prácach boli po jazykovej stránke správne, čím prejavíme svoj

kladný vzťah k nášmu spisovnému slovenskému jazyku.

- ★ **Rozumia – rozumejú.** Od slovesa rozumieť v 3. osobe množného čísla spisovne používame tvar rozumejú, tvar rozumia je nesprávny.
- ★ **Sibír –** názov Sibír je ženského rodu a skloňuje sa podľa vzoru dlaň, teda správne hovoríme šira Sibír, na Sibíri.
- ★ **Slang –** výslovnosť. Prevzaté slovo slang vyslovujeme släng, nie slang.
- ★ **Tesnopis – rýchlopis.** Slovo tesnopis je prevzaté, namiesto neho používame spisovné slovenské slovo rýchlopis.
- ★ **Varianta – variant.** Slovo variant je mužského rodu, preto nepoužívame nesprávnu formu varianta.
- ★ **Východzí – východiskový.** Správne po slovensky je východiskový, nie východzí.
- ★ **Zadĺženosť – zadĺženosť.** Slová zadĺženosť, zadĺžený sú odvodené od slova dlh, píšu a vyslovujú sa s krátkym l. Dlhé l je nesprávne.
- ★ **Zdrobnelina – zdobnenina.** Často sa stretávame aj s nesprávnym používaním slova zdrobnelina. V slovenčine sa používa slovo zdobnenina.
- ★ **Že – však.** Ak chceme vyjadriť súhlas vo vete používajme slovo však, všakže, pravda. Napr. zajtra prídeš, však? Používať slovo že, napr. zajtra prídeš, že? - je nesprávne.
- ★ **Ženská prípona –ová.** Vo všetkých, aj v cudzích priezviskách máme koncovku –ová: Fábryová.

Ľudmila Očipková

Viete, že...?

- ➔ **Alinea** (lat.) typ. nový odsek.
- ➔ **Aliterácia** (lat.) poet. súzvuk vznikajúci opakovaním rovnakej hlásky na začiatku slov vo verši.
- ➔ **Aliteratúra** (lat.) lit. nové epické literárne druhy, nazývané aj antirománom alebo novým románom.
- ➔ **Almanach** (egypt., gréc.) zborník (obyč. výber) literárnych prác; ročenka.
- ➔ **Anagram** (gréc.) slovná hra, pri ktorej sa premiestnením hlások utvorí nové slovo; prešmyčka.
- ➔ **Anály** (lat.) hist. stručné záznamy o hlavných udalostiach istého obdobia bez dejovej súvislosti ; letopisy.
- ➔ **Anepigraf** (gréc.) knihov. dielo bez titulnej strany.
- ➔ **Anonym** (gréc.) neznámy a nepodpísaný autor, pisateľ zatajujúci svoje meno.
- ➔ **Anotácia i adnotácia** (lat.) krátka charakteristika literárneho diela, jeho obsahu, spôsobu spracovania, s eventuálnou informáciou o autorovi a s údajom, ktorému okruhu čitateľov je dielo určené; stručná poznámka alebo vysvetlivka k textu.
- ➔ **Antikva** (tal.) typ. rod latinkového písma klasického tvaru, charakterizovaný najmä tieňovaním s nápadnými rozdielmi medzi vlasovými a tieňovými čiarami a vlasovými pätkami.
- ➔ **Antikvariát** (lat.) obchod so starožitnosťami, najmä so starými knihami, umeleckými predmetmi, mincami a pod.

Úsmev, prosím...

Otecko, vieš, kto porazil Kartágo?
- Nevie, chlapča moje, ešte som
nečítal športové správy.

Otec skúša syna:
- Vieš mi vysvetliť, prečo z čajníka
vychádza para, keď voda vrie?
- Samozrejme, otecko. Aby mohla mama
otvárať tvoje listy...

- Chcete kuchársku knihu za 15 € alebo
za 10 €?
- Dajte mi tú lacnejšiu. Kde inde v dnešnej
dobe človek ušetrí, ak nie na jedle.

Medzi najobľúbenejšie knihy dospelých
patrí podľa Bernarda Shawa – vkladná knižka.
Medzi najneobľúbenejšie knihy detí
patrí – triedna kniha.

Kto chodíeva naopak?
Ktože iný, iba ...

Zubaňa zubatá. Pozriže, má plno
zubov, no nehryzie. Prečo tie zuby hrýzt'
nevedia? Sú mliečne. Iní ich pojedia.

Po hore chodilo,
nešuchlo, po vode
chodilo, nečľuplo.

Pri práci sa len tak mihá, jednou
rukou ťarchy dvíha

Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia

V tejto rubrike budeme na pokračovanie uverejňovať tzv. výrazy (frazologizmy), ktoré prekonalí tisícročia a používame ich dodnes aj v hovorovej reči.

ARIADNINA NIŤ

Túto niť dala Ariadna athénskemu hrdinovi Théseovi, ktorý prišiel na Krétu, aby zabil netvora Mínótaura v knósskom labyrinte. Po vstupe do labyrintu mal Théseus kľbko rozvíjať a po zabití Mínótaura mal sa zas podľa rozvinutej nite dostať zo spleťtých chodieb k východu. Théseus sa dostal na Krétu tak, že sa dobrovoľne prihlásil medzi 7 mládencov, ktorých mal každých deväť rokov poslať aj so 7 dievčatami athénsky kráľ Aigeus krétskemu kráľovi Mínóovi ako trest za to, že mu

zabil syna Androgea. Tieto obete čakal strašný osud: Mínós ich predhadzoval polobýku-poločloveku Mínótaurovi, aby ich roztrhal a zožral. Pred záhubou mohla zachrániť Athénčanov len jeho smrť, a preto sa Théseus rozhodol, že ho zabije. S pomocou Ariadny, dcéry krétskeho kráľa Mínóa, sa mu to podarilo.

Dodnes sa hovorí o „Ariadnovej niti“: označuje sa tak vodidlo, ktoré umožňuje orientáciu v spleťtých otázkach a ich riešenie; východisko z nepríjemnej situácie.

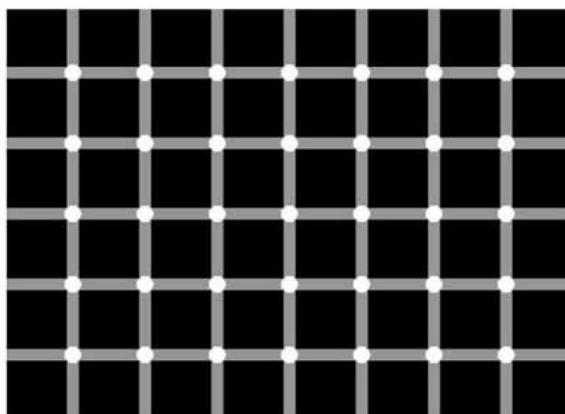
Prameň: Mičáková, Nadežda. 1997. *Výrazy, ktoré preklenuli tisícročia I. : výberová bibliografia*. Svidník : Podduklianska knižnica, 1997. 39 s. ISBN 80-85147-25-4.

Čas na zábavu

Spočítajte čierne, prípadne aj šedé bodky, ktoré sú len vo vašej fantázii.

Veľkí filozofi si do dnešných dní lámu hlavu nad tým, či na tomto obrázku vidieť kačku, alebo zajaca.

SUDOKU

Do obrazca dopĺňajte čísla od 1 do 9. V každom riadku, stĺpci alebo vo vnútornom štvorci 3x3 (zvýraznenom hrubými čiarami) musia byť všetky čísla od 1 do 9. Žiadne číslo sa v riadku, stĺpci ani vo štvorci 3x3 nesmie opakovať.

		5				1	4	
2			8	6				3
	8		5					
					3		7	
	5		6	2	1		8	
	3		9					
					9		3	
4				8	5			6
	1	7				4		

						1	4	3
			8	6	9		7	
5	2	7						
4						2	5	9
			4	5	7			
8	5	6						7
						7	2	8
	8		6	3	5			
1	4	9						

K VIANOČNÉMU OBDOBIU SA VIAŽE MNOHO PRANOSTÍK, TU JE NIEKOĽKO Z NICH:

VEĽA HVIEZDIČIEK NA ŠTEDRÝ DEŇ - NA BUDÚCI ROK SA VYLIAHNE VEĽA KURENIEC A URODÍ MNOHO ZEMIAKOV

ŠTEDRÝ VEČER JASNÝ, KAŽDÉMU JE MILÝ, LEBO PÁN BOH DÁVA VÍNA, POŽEHNANÉ V OBILÍ

BIELE VIANOCE, ZELENÁ VEĽKÁ NOC

AKÝ JE ČAS NA VIANOČNÝ DEŇ, TAKÝ MÁ BYŤ AJ NA BUDÚCI JANUÁR

LEPŠIE VIANOCE TRESKÚCE NEŽLI TEČÚCE

KATARÍNA NA ĽADE - VIANOCE NA BLATE, ALEBO KATARÍNA NA BLATE - VIANOCE NA ĽADE.

DO VIANOC - HOJ, OD VIANOC - JOJ!

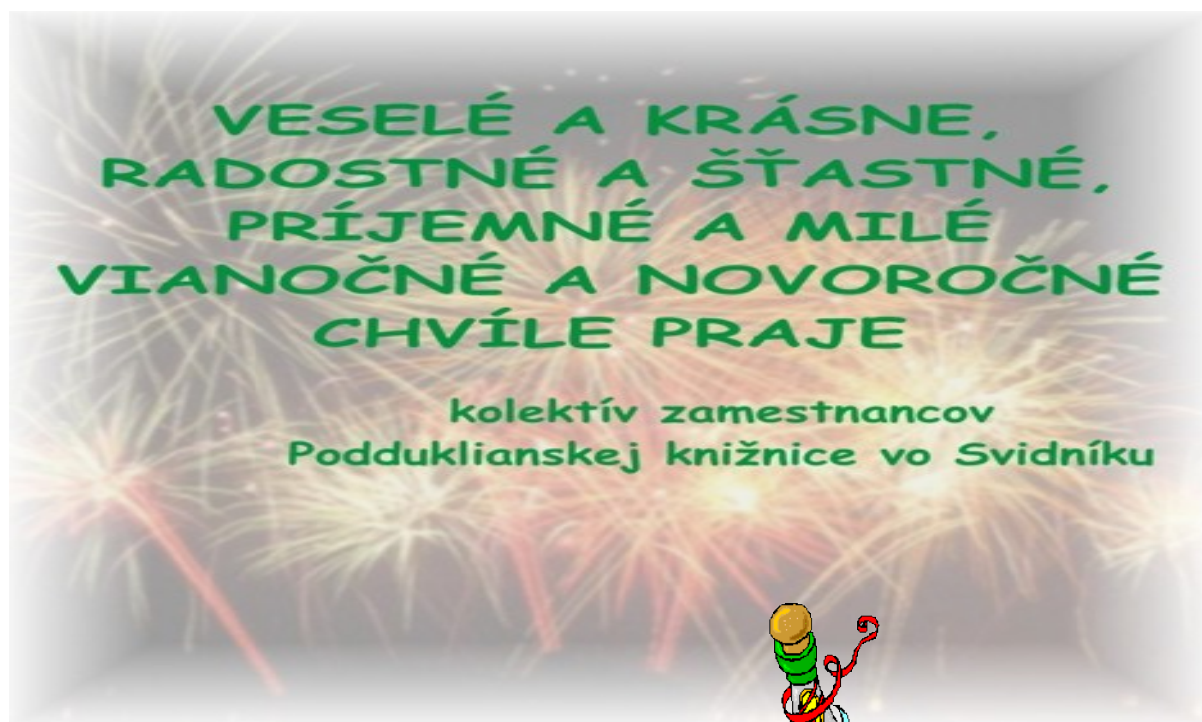
AK SA NA VIANOCE VODA Z NEBA LEJE, STAROSŤ O ÚRODU
KÄČKU NÁM ZOHREJE

HUS, KTORÁ STOJÍ NA VIANOCE NA BLATE, NA JOZEFA BUDE
STÁŤ NA ĽADE

DO VIANOC DLHÁ NITKA, KRÁTKY DEŇ, PO VIANOCIACH
KRÁTKA NITKA, DLHŠÍ DEŇ

KEĎ NA VIANOCE POLIA POKRYTÉ SÚ SNEHOM, MÔŽEŠ NA
VEĽKÚ NOC SEDIETĽ POD KOŠATÝM STROMOM

Prameň: Mičáková, Nadežda. 1995. *Pranostiky a povery*. Svidník : Okresná knižnica, 1995. 45 s.
ISBN 80-85147-19-X.

Podduklianský knihovník vydáva Podduklianska knižnica vo Svidníku,
8. mája 697/55, 089 01 Svidník, <http://www.podduklianskakniznica.sk/>,
e-mail: doplnovanie@podduklianskakniznica.sk, tel.: 054 7882191.
Zodp. red.: Mgr. Kamil Beňko. Zostavila: Nadežda Mičáková